

Секция 6. Актуальные вопросы социально-педагогических исследований.

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, ЯК
ВІДПОВІДЬ НА ПОТРЕБИ РЕАЛЬНОГО БІЗНЕСУ**

Снітко Є.О.

*кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри менеджменту*

*ДЗ Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Старобільськ, Україна*

Відповідно до словника Webster, термін «компетенція» виник ще в 1596 році. Однак тільки в останні десятиліття значення цього поняття і його вплив на освітні процеси з підготовки менеджерів значно зріс. У відповідності до сучасного розуміння компетентнісний підхід у вищій освіті — це така організація навчального процесу, яка зосереджується на тому, що студенти в результаті навчання повинні вміти виконувати конкретні роботи, а не просто мати накопичені знання про працю менеджера. Слід зауважити, що компетентнісний підхід не заперечує наявність знань з теорії і практики менеджменту, а передбачає на їх основі досягти більш високого ступеня підготовки до професійної діяльності.

Навчання на основі компетентнісного підходу повинно сформувати у студентів якості, які необхідні на сучасному ринку праці. При цьому, критерії та параметри оцінки результатів освіти уніфікуються і виражаються у термінах і результатах, які можуть бути інтерпретовані і враховані у будь-якому освітньому закладі будь-якої країни.

Вагомий внесок у вивчення професійних компетенцій менеджерів внесли Д. МакКлелланд, Р. Бояціс, Р. Міллс, С. і Л. Спенсер, С. Уїддет,

С. Холліфорд та ін. Різні аспекти і детермінанти ефективності керівника досліджують А. і І. Сарно, Г. Хофстеде, Д. Гоулмен, Р. Блом, С. Фінкельштейн, Х. Мелін.

У дослідженнях проблем з підвищення ефективності управління велика увага приділяється особистості менеджера, його потенціалу. Для якісного виконання посадових обов'язків кожен керівник повинен володіти певними якостями, знаннями і навичками, які в науковій літературі і сфері HR-технологій прийнято називати компетенціями. Цими компетенціями повинен володіти майбутній менеджер вже на момент одержання диплому про освіту.

Більшість дослідників погоджуються, що компетентнісно-орієнтований підхід в освіті необхідно спрямовувати на те, щоб «прив'язати» освіту до виробничого сектору та підвищити потенціал фахівців з огляду на соціальні, економічні, політичні та культурні трансформації, які виникають у світі та в сучасному суспільстві [1].

Для визначення необхідного набору компетенцій, які потрібно сформувані в процесі підготовки фахівця з менеджменту у вищому навчальному закладі, необхідно проаналізувати вимоги які пред'являє до змісту цих компетенцій реальний бізнес. При цьому слід орієнтуватися як на потреби регіонального бізнесу, так і на потреби та тенденції розвитку економіки країни і світу.

Вся історія розвитку бізнесу свідчить про те, що значне зростання і розвиток успішних організацій багато в чому визначалися внеском окремих особистостей керівників, індивідуальні якості і орієнтації яких і дозволяли досягати успіху. В сучасних умовах глобальної конкуренції деякі особистісні якості менеджерів стають одним з чинників, що визначають переваги в конкурентній боротьбі. Сьогодні організації можуть і повинні вказувати в складі вимог до професійних компетенцій

менеджерів і індивідуально-особистісні характеристики. Це забезпечить відповідність очікувань компанії та можливостей потенційних керівників, ефективного розподілу робочих ресурсів.

Набуття достатніх, адекватних запитам ринку праці практичних навичок студентами, спроможностей застосувати їх відразу після завершення циклу навчання потребує постійної співпраці навчальних закладів із роботодавцями.

Роботодавцем компетенції можуть використовуватись, як певний стандарт, відповідно до якого здійснюється підбір, розстановка та оцінка керівного складу.

Сьогодні вплив поняття компетенції на сучасний менеджмент, в основному здійснюється, в сфері рекрутингу та управління персоналом.

Аналіз напрацювань вітчизняних та зарубіжних фахівців, представлених у сучасній літературі [2,3,4], дозволяє зробити висновок, по-перше, про відсутність, на сьогоднішній день, системності при формуванні вимог до компетенцій менеджера, а по-друге, найчастіше ті компетенції, що називаються, не відображають достатньою мірою особливості сучасного етапу розвитку економіки.

Поняття «компетентність» і «компетенція» стали ключовими в процесі розроблення комплексу складових ГСВОУ за напрямом «Менеджмент» – «Освітньо професійна програма» – які забезпечують науково-методичний базис ступеневої освіти на рівні бакалавра і магістра у галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент» [5].

У відповідності до проекту цього галузевого стандарту (на прикладі ГСВОУ ОПП магістра) компетентнісний підхід забезпечується формуванням: інтегральної компетентності (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління або у процесі навчання, що

передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються невизначеністю умов і вимог); загальної компетентності (здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті; навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень; здатність організувати та мотивувати людей рухатися до спільної мети, працювати в команді; здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо; вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї); спеціальної (фахової, предметної) компетентності (вміння обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до міжнародних стандартів; встановлювати критерії, за якими організація визначає подальший напрямок розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани; здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту; здатність до ефективного використання та розвитку людських ресурсів в організації; вміння створювати та організувати ефективні комунікації в процесі управління; навички формування та демонстрації лідерських якостей; здатність розробляти проекти та управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість; здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом [6].

На наш погляд запропоновані компетентності не повністю відображають сучасні вимоги суспільства до бізнесу - соціальну відповідальність. Принцип соціальної відповідальності бізнесу може бути реалізований через систему підготовки фахівців з менеджменту як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні складні проблеми і

завдання соціальної діяльності через формування соціально-особистісних і загальнокультурних компетентностей.

Окрім того, компетенція, як поняття, включає в себе знання та досвід керівника, його індивідуально-особистісні якості та ставлення до роботи. Дане поняття несе різне змістовне наповнення в залежності від посади, рівня управління, розміру організації та видів її діяльності. Тому особливе значення, в цьому зв'язку, набуває розробка профілю (моделі) компетенцій в частині особистісних якостей, яка повинна здійснюватися з особливою ретельністю, обережністю і участю професійних психологів.

Література:

1. Ельбрехт О. Проблема впровадження в Україні досвіду зарубіжних країн з професійної підготовки менеджерів / О. Ельбрехт // Гуманізація навчально-виховного процесу випуск. — 2011. — № 6. — С. 84—91.

2. Антонюк Л Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Л. Антонюк, Н. Василькова, Д. Ільницький, І. Кулага, В. Турчанінова – К.: КНЕУ, 2016. – 61 с.

3. Королёв О. Г. Формирование компетенций менеджеров разных уровней для инновационной экономики./ О. Г. Королёв // Инициативы XXI века. – 2012. – №2. – С.40-48.

4. Кузнецов Э. Менеджмент-образование в Украине: системный подход / Э. Кузнецов, И. Ненно. — Одесса : Наука и техника, 2005. — 120 с.

5. Мазаракі А. А., Ткаченко Т. І. Компетентнісна модель менеджера в галузевих стандартах вищої освіти України. Матеріали семінару НАДУ та Берлінської вищої школи управління та права (FHVR) щодо розробки нових програм підготовки Public Administration. http://confcontact.com/2013_04_11/1_Mazaraki.htm

6. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». (проект) <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>